

ПОКАЗНИК ЦИТОВАНOSTІ ЖУРНАЛІВ SNIP ЯК ЗАСІБ ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВОВОСТІ І ЯКОСТІ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Сьогодні для виявлення актуальності й наукової значущості публікацій, а також для оцінювання ефективності роботи науковців і освітян та закладів, в яких вони працюють, широко застосовуються різні показники. Крім цього, існують показники для оцінювання як окремих наукових журналів, так і низки журналів у порівнянні.

Принцип, на якому ґрунтується розрахунок показників журналів, – це принцип цитованості. Вперше аналіз цитованості був застосований ще у 1927 р. і був заснований на припущенні, що відповідно до кількості посилань на наукову роботу можна зробити висновок про ступінь її впливу на наукову спільноту. Так як оцінити ступінь впливу можна шляхом обчислення посилань на наукову працю, то підрахувавши кількість посилань на всі статті одного журналу, можна зробити висновок про те, яку цінність представляє журнал для наукової спільноти в порівнянні з іншими журналами.

Протягом багатьох років методики визначення впливовості наукових журналів і дослідників змінювалися, з'являлися нові показники. Окремі з них знайшли схвалення науковцями і нині є популярними і широко застосовуються: Journal Impact Factor, Source-normalized impact per paper (SNIP), SCImago Journal Rank (SJR), CiteScore. Розглянемо один з цих показників активності публікацій – *Source Normalized Impact Per Paper (SNIP)* [1].

SNIP – це нормалізований показник цитованості журналу, який використовується міжнародною наукометричною базою даних (БД) *Scopus*. SNIP враховує рівень цитування в певній науковій галузі, що дозволяє порівнювати журнали різної тематики. Цей показник бере до уваги посилання, здійснені в поточному році, на публікації, що були зроблені протягом трьох попередніх років. При цьому враховуються такі *параметри*: частота, з якою цитуються інші статті; швидкість впливу цитування; охоплення публікацій певного напрямку наукових досліджень БД. Розробником SNIP є Хенк Муд (Henk Moed), професор Центру CWTS Лейденського Університету.

Показник SNIP – «стандартний вплив джерела на статтю» – аналогічний імпаکت-фактору, нормалізований за джерелом (тобто за джерелами посилань), у розрахунку якого використовується потенційно можливе цитування у відповідній галузі науки. SNIP враховує тільки рецензовані наукові статті. Отже, показник SNIP відображає *відношення кількості цитувань, що отримав журнал в розрахунку на одну статтю, до обрахованого потенціалу цитування індивідуальної дисциплінарної галузі журналу*.

Спільним у індексу SNIP та імпаکت-фактору є те, що це наукометричні показники, які розраховуються для наукових журналів і відображають рівень впливовості й якості журналу, *відмінним* – SNIP розраховується тільки наукометричною БД *Scopus*, а імпакт-фактор – наукометричною БД *Web of Science*.

Основна *відмінність* SNIP від імпакт-фактору полягає в обчисленні характеристик індивідуального «оточення, що цитує» кожного журналу [2]:

– з'ясовується індивідуальна «дисциплінарна галузь» журналу – до неї належать всі публікації, які вийшли в звітному році і цитувалися хоча б один раз випуски даного журналу, що опубліковані за останні 10 років;

– враховується довжина списків цитованих публікацій в статтях, що цитують журнал, тобто потенціал цитування відповідної індивідуальної дисциплінарної галузі журналу буде більшим, якщо більшими будуть ці списки;

– враховується наявність/відсутність в БД, що використовується для підрахунку цитувань, тих статей, що цитуються публікаціями з певної дисциплінарної галузі журналу; при розрахунку потенціалу цитування не враховуються посилання на публікації, що в неї не включені у БД.

Отже, для того, щоб освітяни і науковці змогли презентувати результати своєї діяльності для широкої наукової громадськості, вони повинні правильно обрати журнал для публікації. Якщо автор статті ставить перед собою мету підняти свій науковий рейтинг, зробити кар'єру або взяти участь в міжнародних дослідницьких програмах, то йому слід публікуватися в авторитетному зарубіжному журналі. І в цьому випадку показники журналів допоможуть йому правильно зорієнтуватися у величезній різноманітності періодичних видань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичний портал CWTS Journal Indicators URL: <https://www.journalindicators.com/>.
2. Навчальний сайт ХНАДУ. Пошук у наукових виданнях. URL: <https://dl.khadi.kharkov.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=55722>.